

4. Schaub S., Müller B. Cryptographic Approaches for Enhancing Data Security in Blockchain. *Computer Science Review*. 2023. Vol. 49. Article ID 101–112.

Науковий керівник: Чопорова О. В., доктор філософії, доцент

Грабарєв А.В., к.е.н., доцент
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана
hrabarev_andrii@kneu.edu.ua
Баранюк М.Р., аспірант
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана
baraniuk.m.r@gmail.com

ІНСТРУМЕНТИ ТА ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ БАНКІВСЬКИМИ РИЗИКАМИ

Сучасна банківська система функціонує у складному фінансовому середовищі, що характеризується високим рівнем невизначеності, макроекономічною нестабільністю, швидкими змінами у регуляторному полі та зростанням впливу глобальних фінансових криз. Додатково, події останніх років, зокрема збройні конфлікти, інфляційні хвилі, цифровізація та розвиток фінансових технологій, створюють нові виклики для банківських установ. Управління банківськими ризиками є важливим інструментом забезпечення стійкості банківської системи, а його ефективність безпосередньо впливає на фінансову стабільність держави. Кредитні, валютні, відсоткові та інші ризики формують ключові загрози для банківських установ, що може призвести до значних фінансових втрат, зниження рівня капіталізації та банкрутства банків.

Дослідження питань управління ризиками у банківській системі є предметом вивчення багатьох науковців. У працях [2, 5] висвітлюється проблема кредитного ризику та методи його мінімізації. В роботі [1] акцентується увага на управлінні ризиком ліквідності через макропруденційні механізми. Дослідження [3, 4] пропонують застосування математичних моделей для прогнозування фінансових загроз у банківській сфері.

На основі узагальнення наукових підходів пропонуються різноманітні підходи до управління ризиками у банківській системі. Проведений аналіз дозволив об'єднати підходи до управління ризиками в чотири групи і виділити в рамках кожної з них відповідні інструменти ризик-менеджменту (рис. 1).

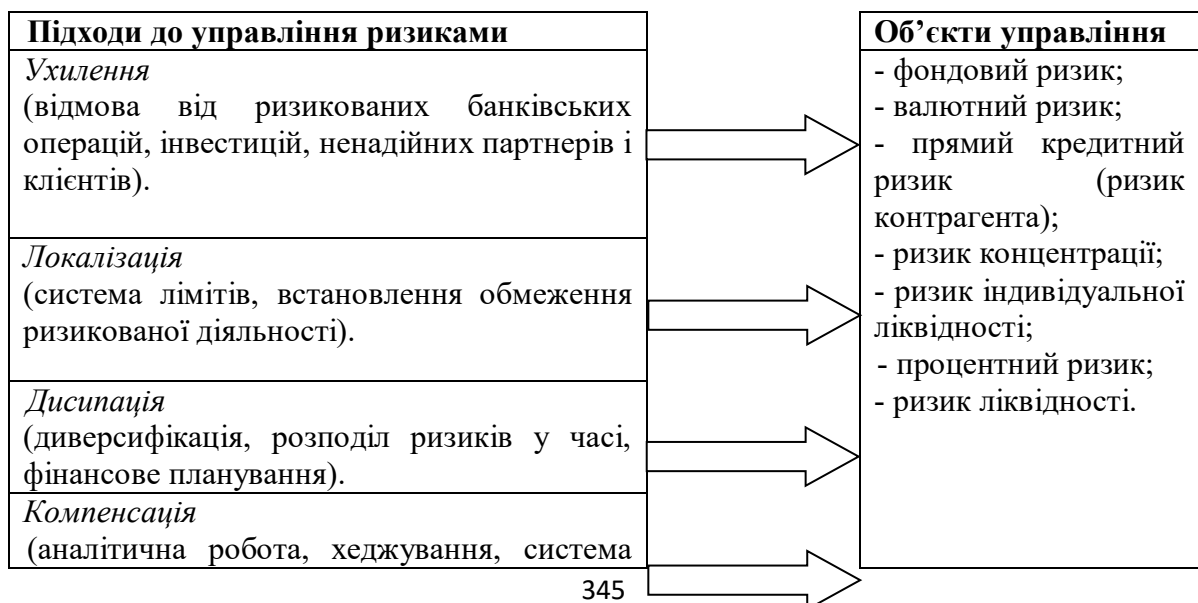

Рис. 1. Підходи до управління ризиками

Джерело: розроблено авторами.

Найбільш поширеним інструментом ризик-менеджменту є система обмежень (лімітів), що дозволяє істотно підвищити рівень фінансової безпеки. За даного підходу банк свідомо обмежує схильність до ризику певним граничним значенням [5].

Іншим ефективним інструментом управління ризиками є диверсифікація. Цей інструмент зменшує сукупну схильність до ризику за рахунок розподілу коштів між різними активами, ціни яких не корельовані або слабо корельовані між собою. Диверсифікація дозволяє знизити максимально можливі втрати за одну подію, однак при цьому одночасно зростає кількість видів ризику, які необхідно контролювати [6].

Інструмент підтримки ухвалення рішень за допомогою сучасного апарату економіко-математичного моделювання та інформаційних технологій є базовим в управлінні ризиками. Такі системи дозволяють здійснювати ідентифікацію, кількісну оцінку, моніторинг і прогнозування ризиків.

Ще одним інструментом управління банківськими ризиками є інструмент компенсації, або хеджування, за допомогою якого усуваються невизначеності, що дозволяє мати тверде знання величини майбутніх надходжень у результаті операційної діяльності [7].

Таким чином, управління банківськими ризиками – це комплексний процес, який вимагає одночасного застосування низки інструментів і підходів. Запропонована класифікація може бути використана як основа для побудови ефективної системи ризик-менеджменту у банках з урахуванням сучасних викликів. Подальші дослідження авторів будуть зосереджені на розробці інтегрованих моделей підтримки прийняття управлінських рішень щодо банківських ризиків із використанням штучного інтелекту, що сприятиме підвищенню адаптивності банків до динамічних змін фінансового середовища.

Список використаних джерел

1. Грабарев А.В., Мозгаллі О.П., Баранюк М.Р. Ідентифікація ризиків у банківській системі. *Успіхи і досягнення у науці*. Вип. № 2(12) 2025. С. 875-889.
2. Грабарев А.В., Мозгаллі О.П., Гострик О.М. Моделювання процесів корпоративної взаємодії в банківській системі. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2024. Вип. № 1–2(314-315). С. 17-25.
3. Грабарев А.В., Мозгаллі О.П., Баранюк М.Р. Математичні методи та інформаційні технології у банках. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»*. 2024. Вип. № 60. С. 122-127
4. Лук'яненко І.Г. Діагностика фінансових криз: аналіз, методи, моделі: монографія. Київ : НаУКМА, 2019. 198 с. (дата звернення 26.03.2025).
5. Степаненко О.П. Моделі, методи та інформаційні технології підтримки процесів діяльності банківської системи. Монографія. 2-ге вид. Київ, 2020. 491 с. (дата звернення 26.03.2025).
6. Benes J.T., Motl, D. Vavra. Practical Macrofinancial Stability Analysis: A Prototype Semistructural Model. *Czech Journal of Economics and Finance* (Finance a uver). 2024. Vol. 74. Is. 1. P. 2–42. URL: <https://doi.org/10.32065/CJEF.2024.01.01> (дата звернення 26.03.2025)..
7. Ehrmann M., Schure P. The European Systemic Risk Board – Governance and Early Experience. *Journal of Economic Policy Reform*. 2020. Vol. 23. Is. 3. P. 290–308. URL: <https://doi.org/10.1080/17487870.2019.1683011> (дата звернення 26.03.2025).